

REPETITORIUM FYZICKÉ GEOGRAFIE

6. Zákonitosti rozmístění půd a organismů

Pedosféra

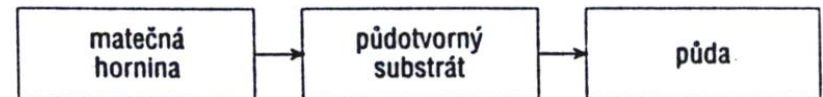
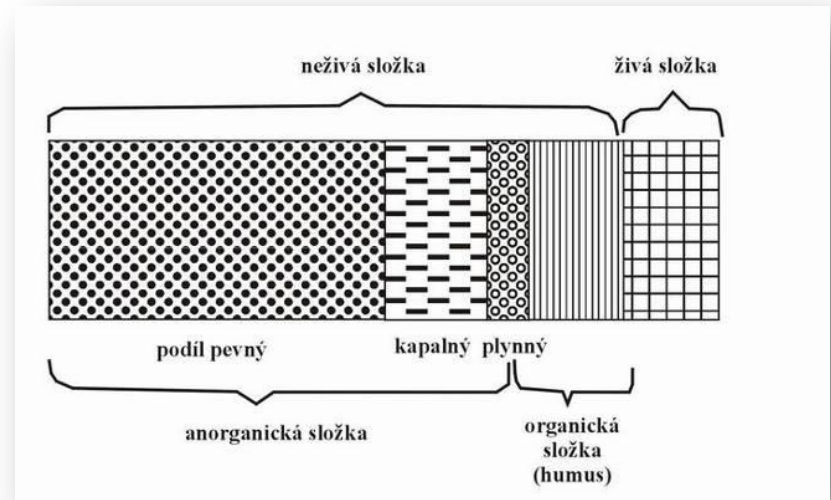
Pojmy

- ▶ pedosféra
- ▶ pedologie
- ▶ pedogeografie

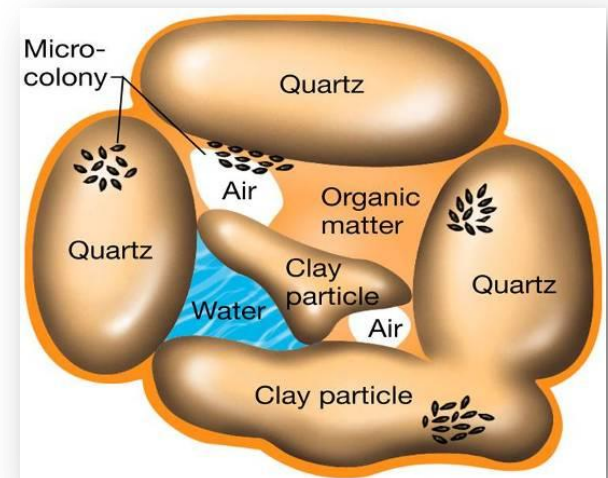
Složky půdy

- ▶ **pevná složka** - zvětralé nerosty a horniny (90 - 99% půdy)
- ▶ **kapalná složka** (půdní voda) - rozpuštěné minerální a organické látky
- ▶ **plyny** (půdní vzduch - N_2 , O_2 , CO_2)
- ▶ **neživá organická složka** (humus) - zbytky odumřelých organismů
- ▶ **živá organická složka**
 - edafon : fytoedafon, zoedafon
 - kořenový systém

Stavba a složení půdy

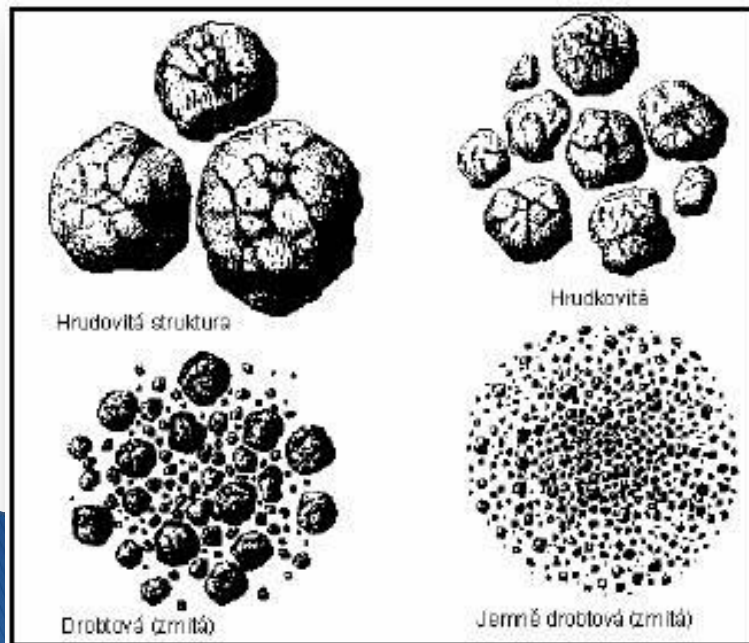

Organizace půdních částic

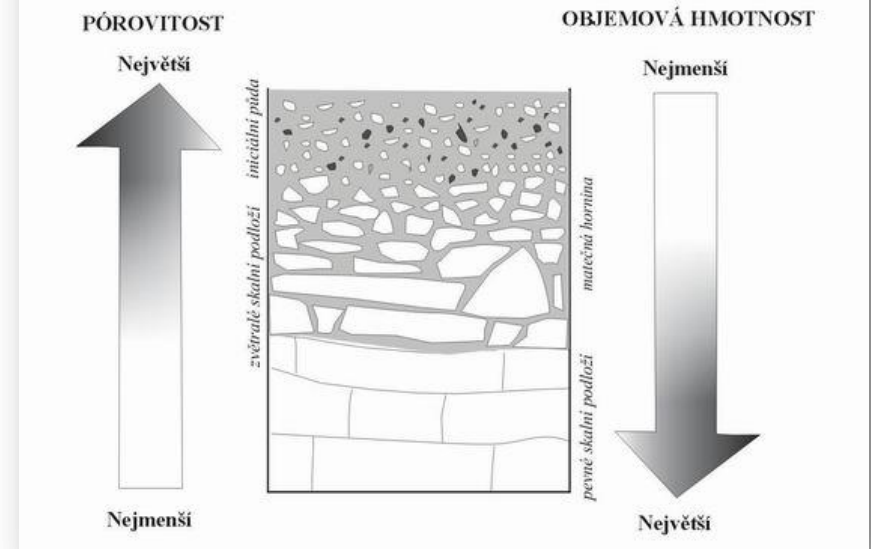

Vlastnosti půdy

- ▶ barva půdy
- ▶ pórovitost půdy
- ▶ půdní reakce
- ▶ struktura půdy
- ▶ úrodnost půdy
- ▶ zrnitost půdy

PÓROVITOST A OBJEMOVÁ HMOTNOST PŮDY A MATEČNÉ HORNINY

Vlastnosti půdy

- ▶ zrnitost půdy
 - ▶ < 2 mm – jemnozem
 - ▶ < 0,01 mm jílovité částice
 - ▶ 0,01 – 0,05 mm prach
 - ▶ 0,06 – 0,1 mm práškový písek
 - ▶ 0,11 – 2,0 mm písek
 - ▶ > 2 mm – skelet

Půdní druhy

písčité a hlinitopísčité půdy

- LEHKÉ PŮDY, dobře propouštějí vodu, snadno vysychají

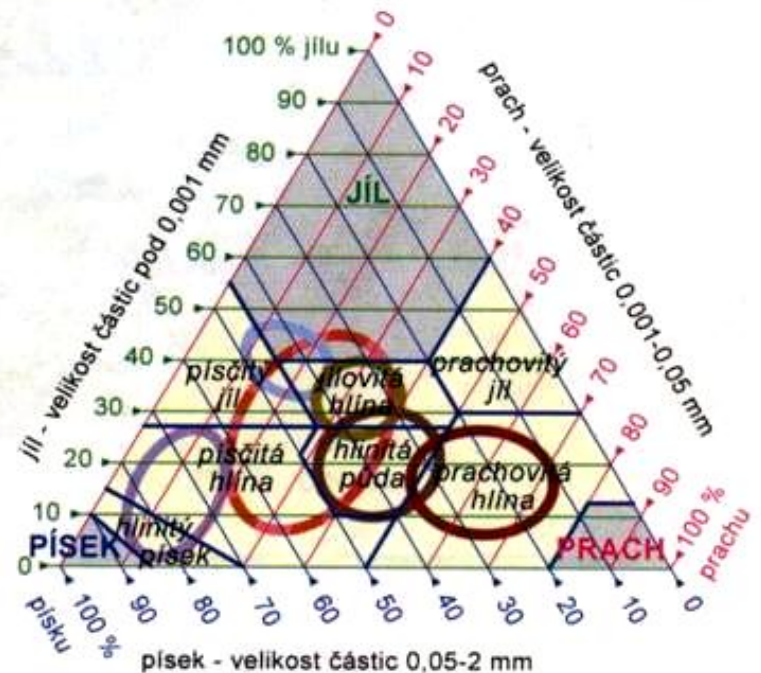
písčitohlinité a hlinité půdy

- STŘEDNĚ TĚŽKÉ PŮDY, nejúrodnější půdy

jílovité a jílovitohlinité půdy

- TĚŽKÉ PŮDY, špatně propouštějí vodu

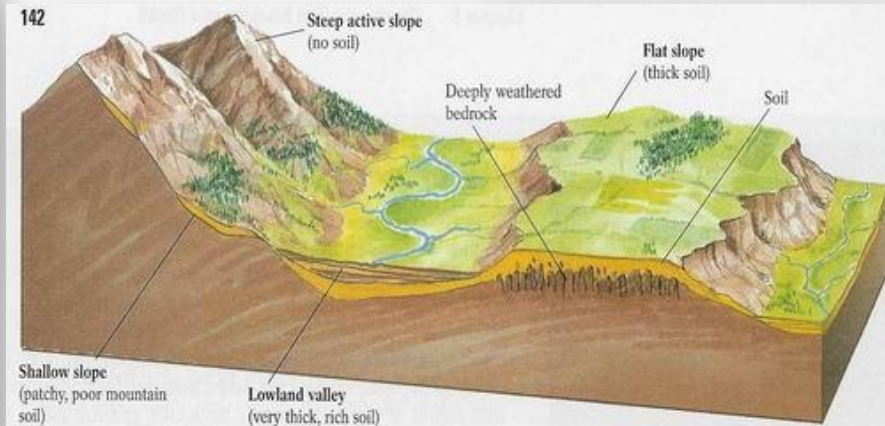
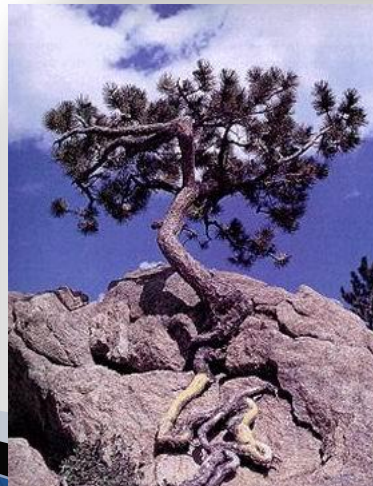
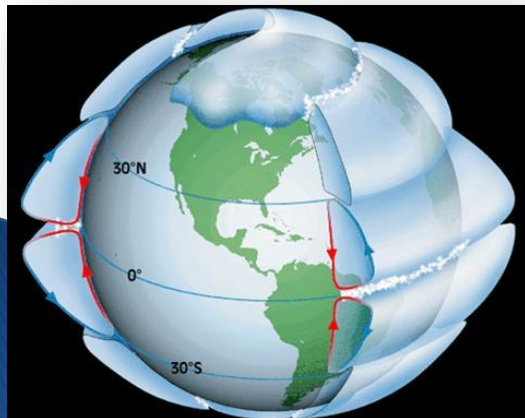
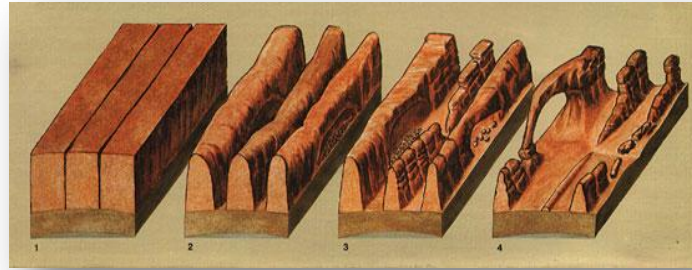
ZRNITOSTNÍ TROJÚHELNÍK - k určení půdního druhu podle zastoupení pevných částic (jilu, prachu a písku) v půdě

Pedogeneze

Půdotvorní činitelé

- 1.) *podnebí* - vliv na chemické reakce
- 2.) *živé organismy* - mikroorganismy
- 3.) *matečná hornina* - určuje vlastnosti
- 4.) *podpovrchová voda*
- 5.) *čas*
- 6.) *reliéf*
- 7.) *člověk*

Půdní horizont

A

- svrchní pásmo půdního profilu; dokonale zvětralé částice, vysoký podíl humusu
- **subhorizont A0** – surový humus
 - subhorizont **A1** – humózní
 - subhorizont **A2** - eluviální = ochuzený prolínající vodou (E)

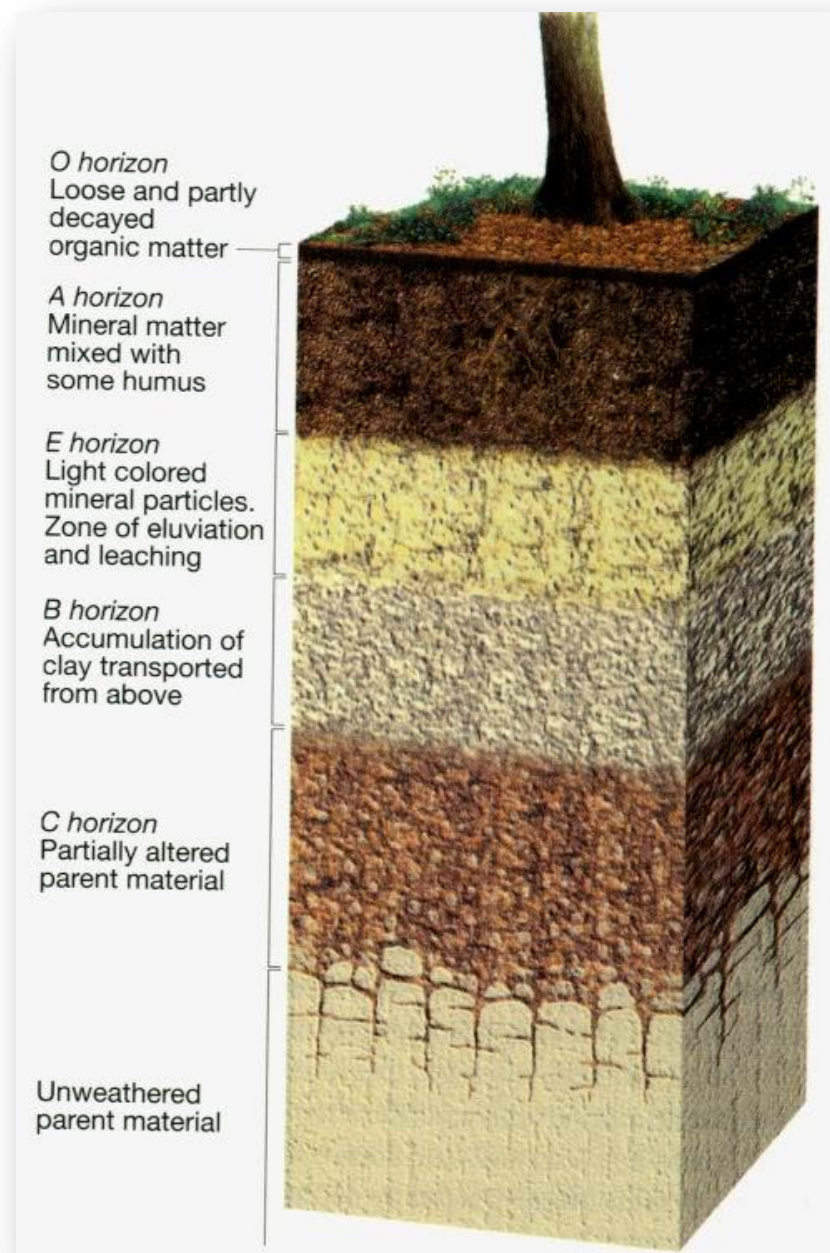
B

- iluviální
 - obohacený o látky vyplavené z A
 - barva podle hromadících se látek (šedá až černá)

C - půdotvorný substrát

D rozrušená matečná hornina

G, Ca horizont

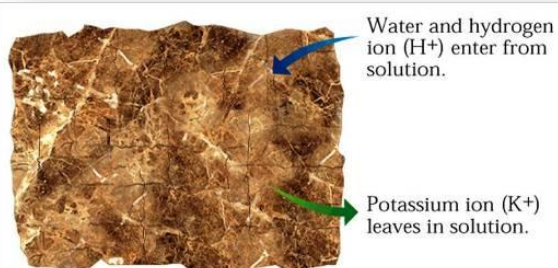
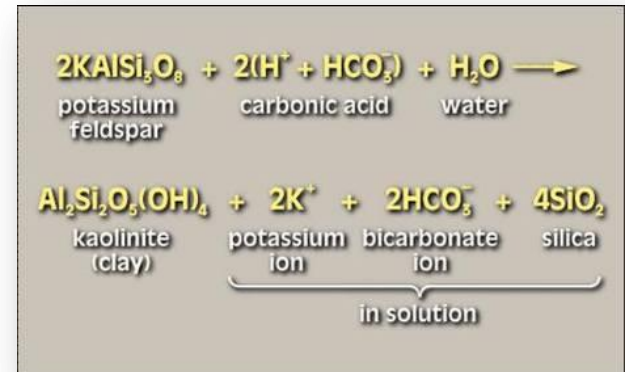

Pedogeneze

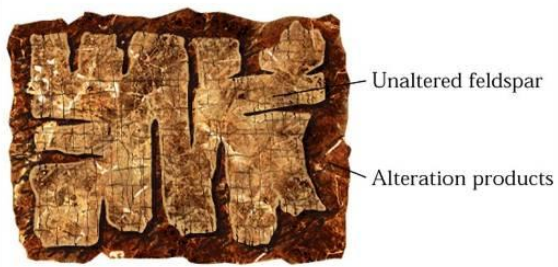
Půdotvorné procesy

akumulace → eroze → translokace → transformace

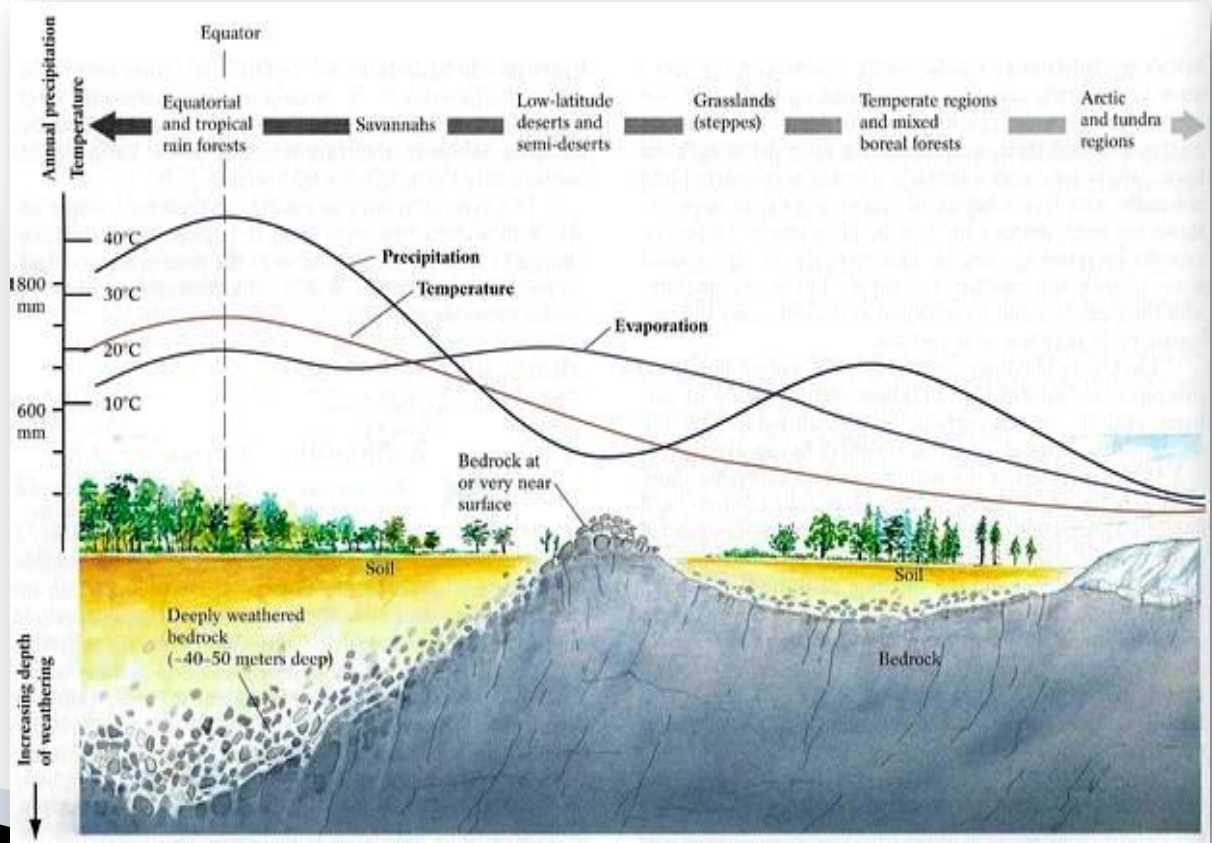
- a) podzolizace
- b) brunifikace
- c) černozemní proces
- d) lateritizace a ferritizace
- e) illimerizace

A. Grain of feldspar attacked by acid rainwater
Copyright 1999 John Wiley and Sons, Inc. All rights reserved.

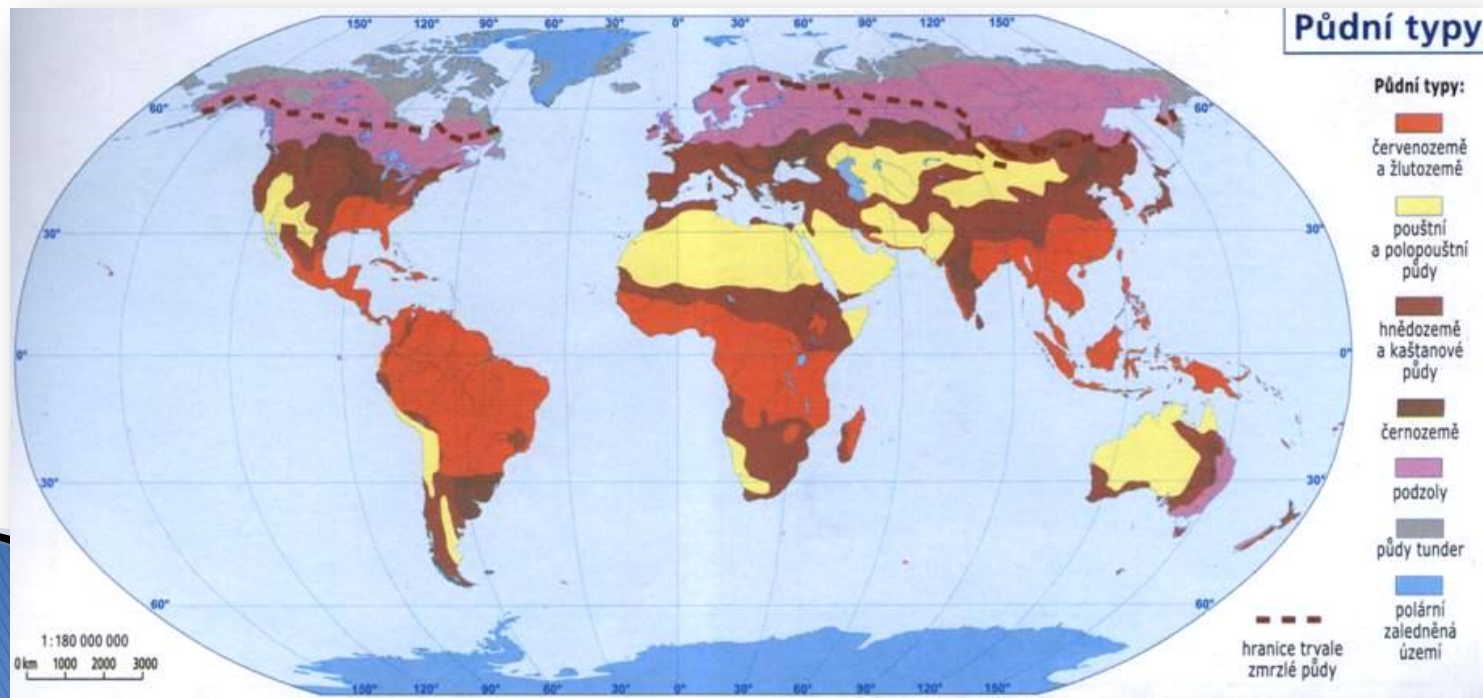
B. Feldspar partly altered to a mixture of clay and quartz
Copyright 1999 John Wiley and Sons, Inc. All rights reserved.

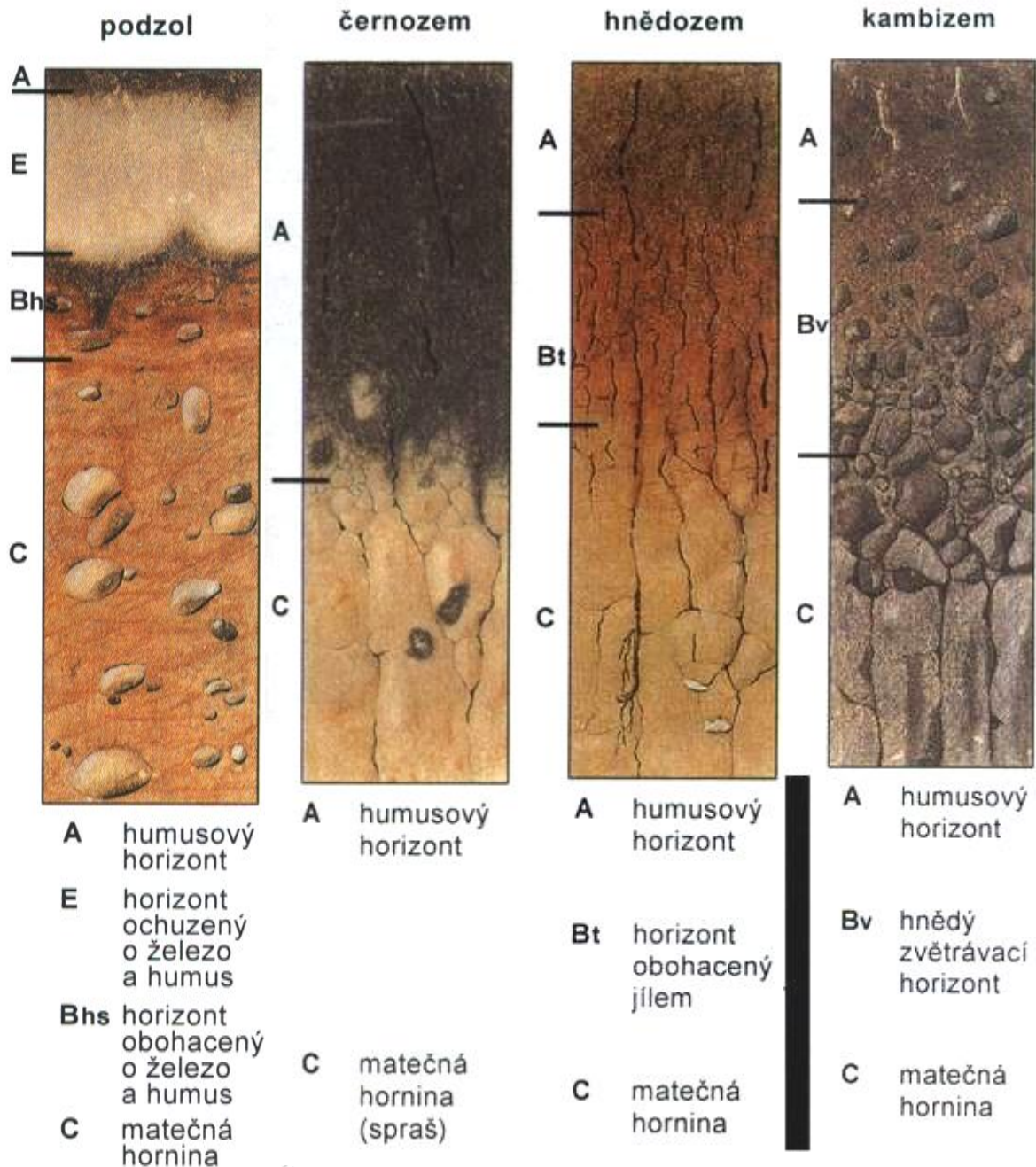
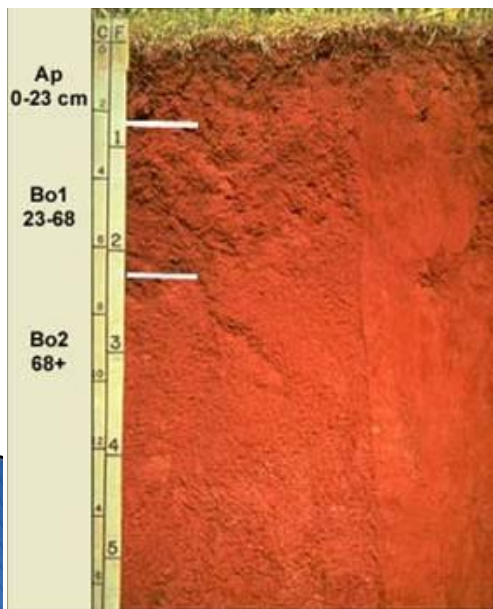
Rozšíření půd na Zemi

- ▶ horizontální zonálnost
- ▶ vertikální zonálnost
- ▶ azonálnost

zonální		azonální
šířková pásovitost zeměpisná šířka	výšková stupňovitost nadmořská výška	okolí vodních toků
tundrové podzolové černozemě pouštní půdy žlutozemě červenozemě laterity	podzolové půdy illimerizované půdy hnědé lesní půdy	nivní půdy lužní půdy (černice) glejové půdy

Půdní typy

Geografické faktory prostředí

- 1) abiotické
 - a) klimatické
 - b) edafické
 - c) topografické
- 2) biotické
 - a) organismy
 - b) vnitrodruhové a mezidruhové vztahy
 - c) potravní vztahy
- 3) antropogenní

- ▶ tolerance
- ▶ adaptace
- ▶ ekologická valence
 - a) euryvalentní – ekotyp
 - b) stenovalentní – bioindikátor

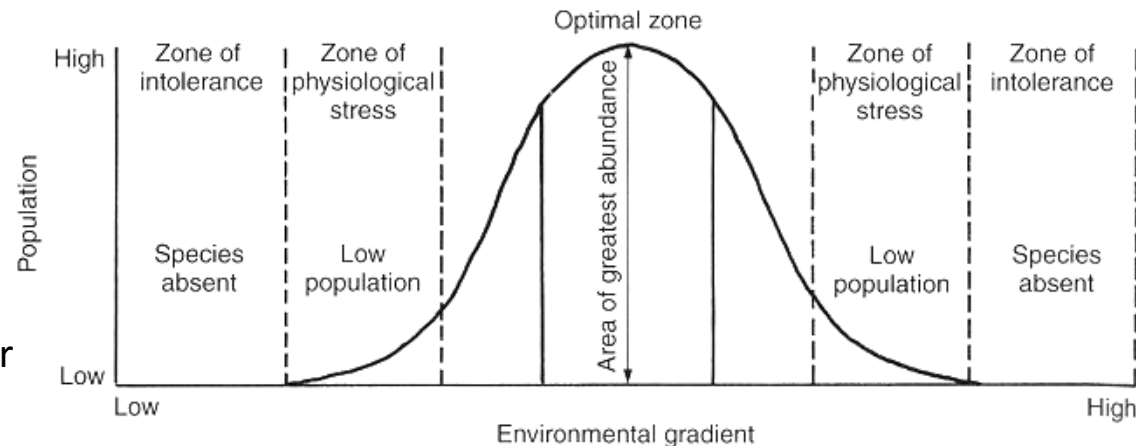
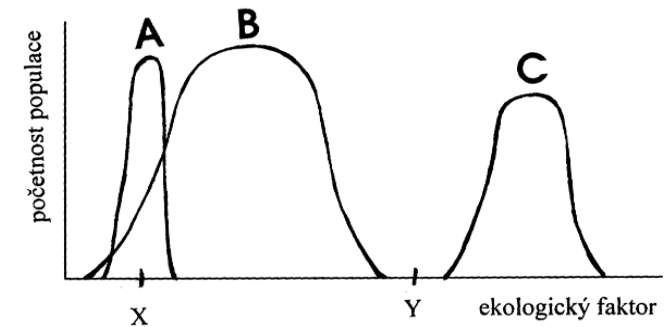

Figure 2.13 A generalised representation of the manner in which the performance of a species is related to the intensity of an environmental condition.

range and survive better within it than do **eury species** (generalists). Eury species have the obvious advantage of a wider choice of places

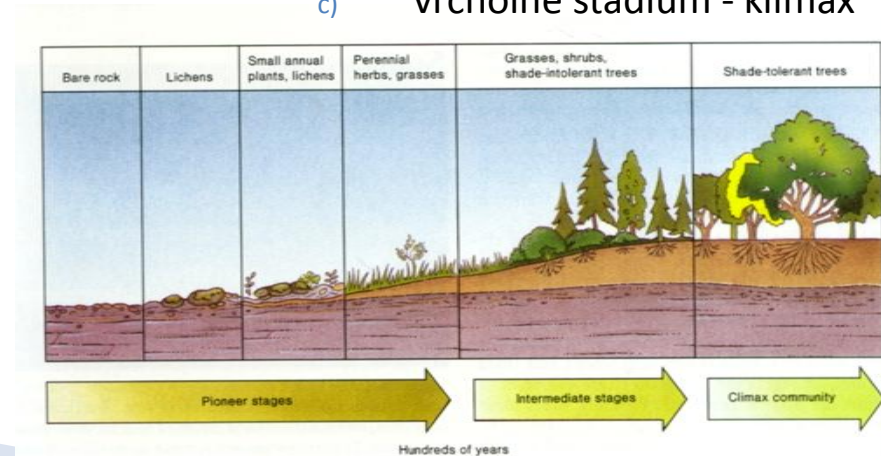
Organismy na Zemi

Základní pojmy

- ▶ areál
- ▶ biotop
- ▶ jedinec > populace > společenstvo
- ▶ společenstvo (biocenóza)
 - fytocenóza
 - zoocenóza
 - mykocenóza
 - mikrobiocenóza
- ▶ ekosystém (geobiocenóza)
 - přírodní (mořský, suchozemský)
 - umělý
- ▶ biom
- ▶ biosféra

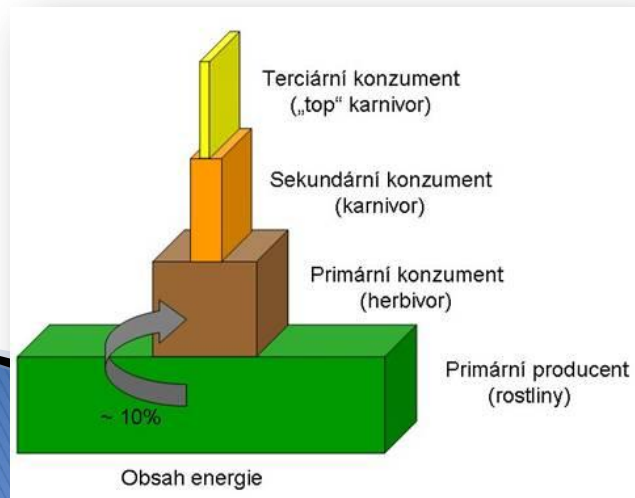
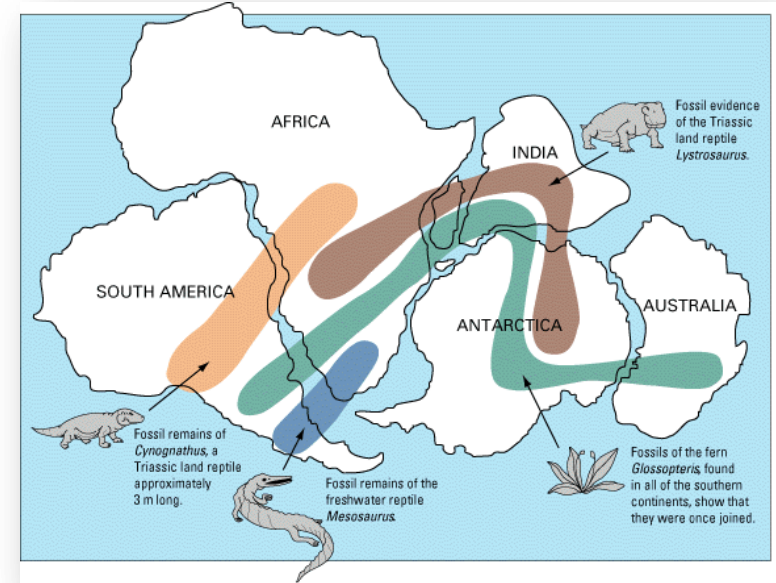
Ekosystém

- ▶ koloběh látek
- ▶ tok energie
- ▶ autoregulace
- ▶ sukcese
 1. podle původu
 - a) primární
 - b) sekundární
 2. podle průběhu
 - a) zmlazení
 - b) vyzrávání
 - c) vrcholné stádium - klimax

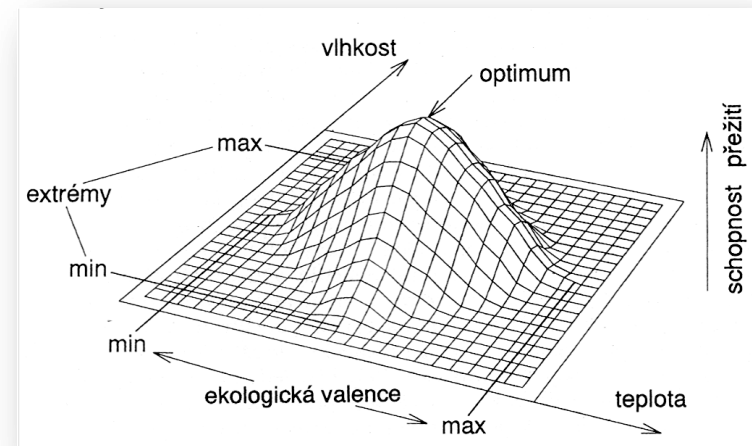

Organismy na Zemi

- ▶ evolucí
- ▶ historicko-geologickými vlivy
- ▶ klimatickými podmínkami
- ▶ orografickými podmínkami
- ▶ edafickými podmínkami
- ▶ biotickými podmínkami:
 - vztahy organismů navzájem
 - postavení v potravním řetězci
 - schopnost migrace
 - antropické vlivy

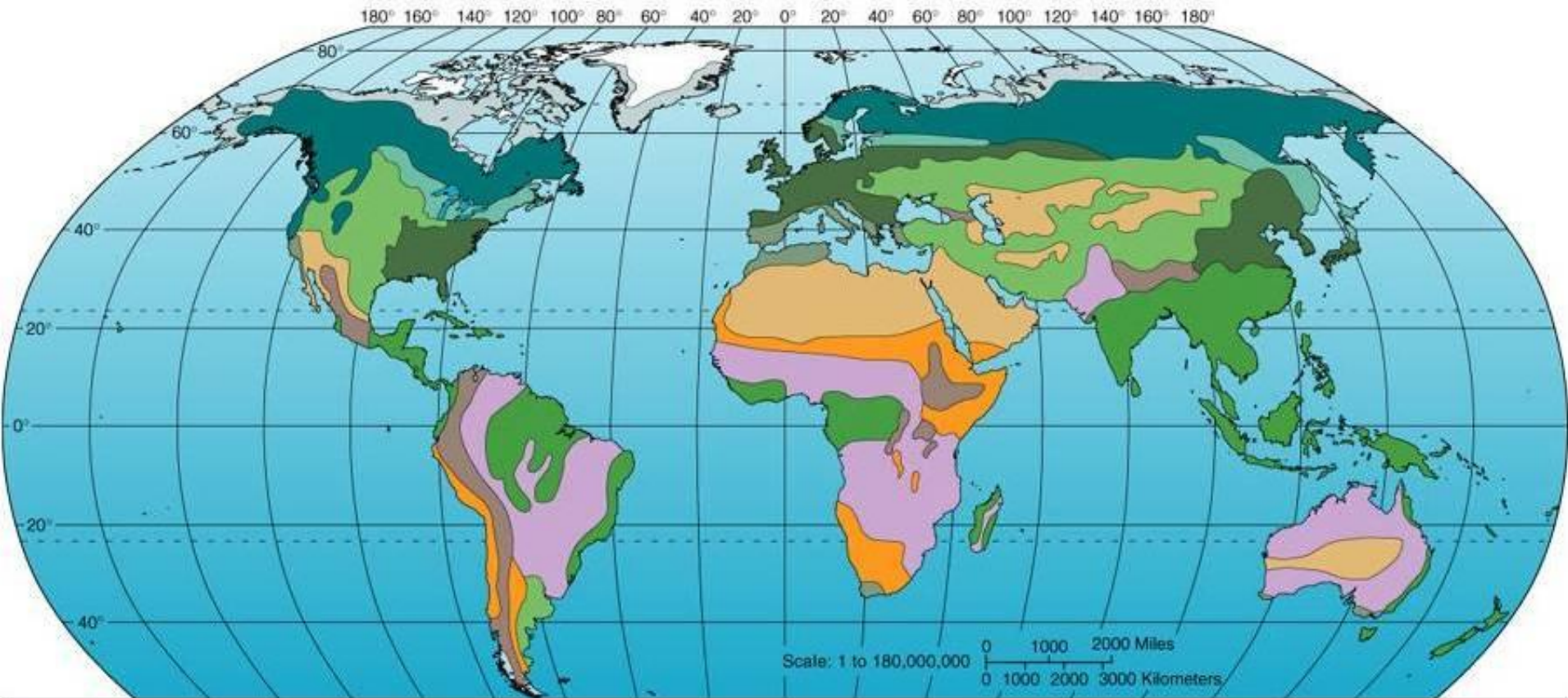

ekologická nika

Organismy na Zemi

Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

Scale: 1 to 180,000,000

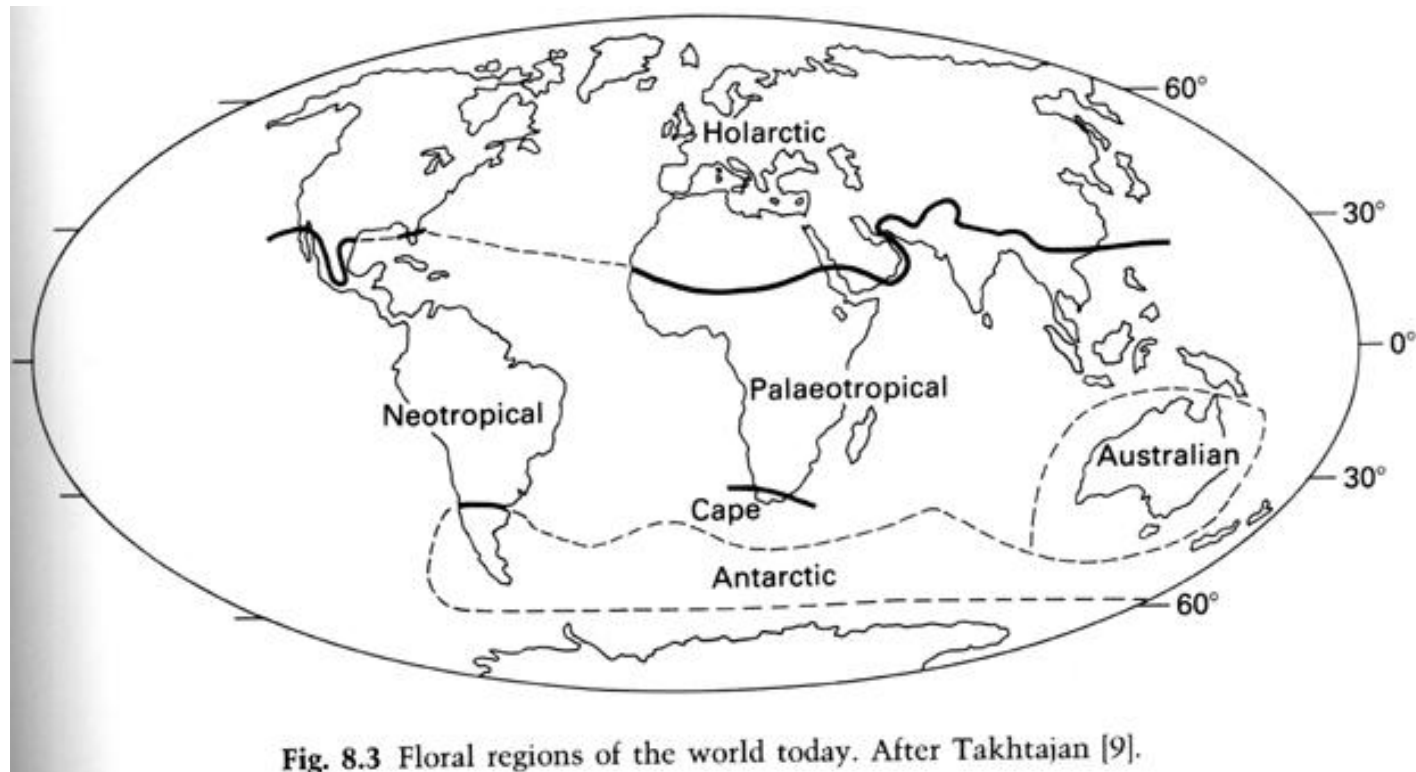
0 1000 2000 Miles

0 1000 2000 3000 Kilometers

Chaparral Mediterranean	Tropical savanna	Tundra	Mixed hardwood – conifers
Tropical forest	Thorn scrub/arid grassland	Desert	Grassland
Temperate deciduous forest	Montane forest, alpine tundra complex	Coniferous forest	Cold deserts and glaciers

Organismy na Zemi

- ▶ fyto geografické oblasti

Organismy na Zemi

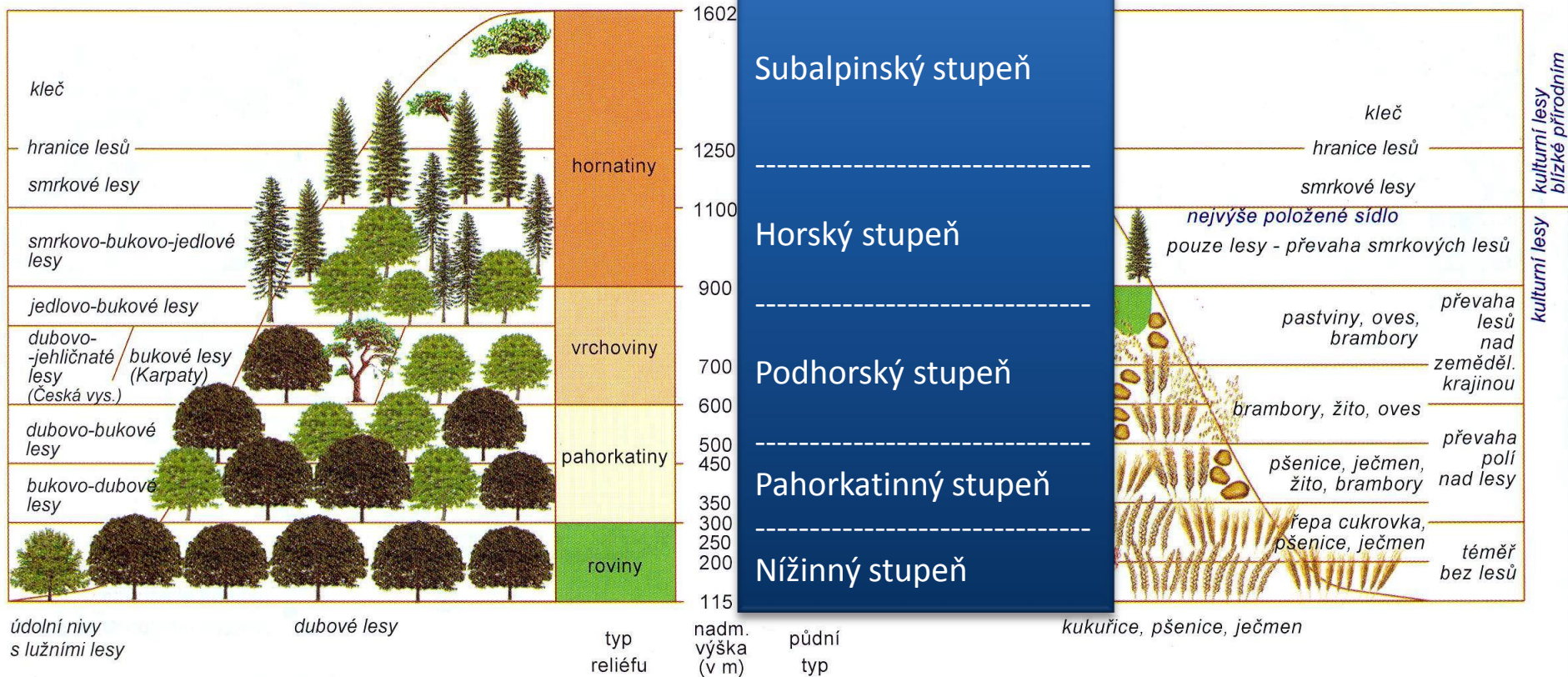
- ▶ zoogeografické oblasti

Výškové stupně v krajině

- ▶ Česká republika

Přírodní krajina

Výškové stupně v krajině

- ▶ jihoamerické Andy

